

SUOMEN LATU

SUOMEN LADUN KUNTA- VAALITAVOITTEET

- Seuraavat kuntavaalit pidetään 13.4.2025. Vaalien aikataulusta voi lukea lisää [täältä](#).
- Suomen Ladun kuntavaalitavoitteet on pyritty laatimaan niin, että jäsenyhdistykset saisivat niistä mahdollisimman paljon konkreettista apua kuntavaalivaikuttamiseensa.
- Jäsenyhdistyksissä näitä tavoitteita voi käyttää sellaisenaan kokonaan tai osittain.
 - Jäsenyhdistyksen esitellessä tavoitteita on suositeltavaa lisätä paikallisia asioita ja esimerkkejä tavoitteiden lomaan.
- Jäsenyhdistykset voivat hyödyntää näitä tavoitteita kuntavaaliehdokkaiden, kunnan päättäjien ja viranhaltijoiden tapaamisissa, sekä muissa vaikuttamiskontakteissa.

TAUSTATIETOA ULKOILUSTA JA ULKOILUN KYSYNNÄSTÄ

TIIVISTELMÄ

- Ihmiset ulkoilevat todella suurissa määrin eli ulkoiluun kohdistuu suuri kysyntä:
 - Suomalaisesta aikuisväestöstä (15-80-vuotiaat) ulkoilee vuosittain 96 %:a.
 - Suomalainen aikuisväestö ulkoilee keskimäärin 182 kertaa vuodessa.
 - Suomalaiset ulkoilevat kaikkiaan jopa 1 miljardia kertaa vuodessa.
 - Suomalaiset ovat EU:n liikkuvinta ja ulkoilevinta kansaa.
 - Ulkoliikunta- ja ulkoilupaikat nousevat kärkeen, kun ihmisiltä kysytään missä liikuntapaikoilla he liikkuvat ja mitä liikuntapaikkoja he haluavat kehitettävän.
- Näitä asioita on tärkeää tuoda esille perusteltaessa, miksi ulkoilua tulee edistää.
- Suomen Ladun Taloustutkimuksella keväällä 2023 teettämässä liikuntapaikkoja koskevassa kyselyssä ulkoliikunta- ja ulkoilupaikat nousivat suosituimmiksi liikuntapaikoiksi.
 - Liikuntapaikkakyselyssä kysyimme kaksi kysymystä: 1. Kuinka usein liikut milläkin liikuntapaikalla? 2. Mitä liikuntapaikkoja mielestäsi tulisi kehittää paremmiksi.
 - Liikuntapaikkakyselyn tuloksista voit lukea tarkemmin [täältä](#).
- LVVI3-tutkimuksen mukaan suomalaisten lähivirkistyskerroista vuonna 2020 noin 57 prosenttia kohdistui kuntien omistamille alueille, mikä korostaa kuntien tärkeää roolia ulkoilun edistämisessä.
- Luken lokakuussa 2024 julkaisemassa tutkimuksessa todetaan luontoympäristöllä, kuten lähiluonnolla, olevan suuria mahdollisuuksia edistää kansanterveyttä ja säästää sote-kustannuksissa. Tutkimuksessa esitetään Suomeen perustettavaksi kansallinen luontoterveysohjelma, jonka tavoitteena on tuoda luonnon terveyshyödyt ihmisten arkeen ja osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa kansansairauksien tautitaakan vähentämiseksi.
 - Tutkimukseen voi tarkemmin perehtyä [täältä](#).
 - Kuntavaaleissa on tärkeää kertoa, että lähiluonnolla on suuria vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin ja sitä myöden voidaan säästää sote-kustannuksissa.
- Kunnan tehtävistä liikunnan merkitys nousi, kun sosiaali- ja terveystoimi siirtyi kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle.
 - [Täältä](#) näet kuinka paljon oman kuntasi kustannukset ovat liikuntaan ja ulkoiluun (alaselvityksestä ”Palvelutuotannon kustannukset” ja sieltä kohta ”Kuntien palvelutuotannon nettokäyttökustannukset 2023 (Excel)”).
- Kuntaliiton joulukuussa 2024 julkaisema kuntalaistutkimus paljastaa kuntalaisten arvostavan liikuntapalvelut erittäin korkealle; kuntapalveluista liikuntapalveluita arvostettiin 2. eniten heti kirjastopalveluiden jälkeen.
 - [Täältä](#) voi tarkastella tuloksia tarkemmin.

TAUSTA

- Luonnonvarakeskuksen (Luke) keväällä 2022 julkaistun kolmannen luonnon virkistyskäytön valtakunnallisen inventoinnin (LVVI3) mukaan suomalaisesta aikuisväestöstä (15-80 -vuotiaat) ulkoilee vuosittain 96 prosenttia.
 - LVVI3:n tuloksista voit lukea tarkemmin [täältä](#).
- Samaisen tutkimuksen (LVVI3) mukaan suomalainen aikuisväestö ulkoilee keskimäärin 182 kertaa vuodessa. Kun tämä kerrataan koko Suomen asukasluvulla voimme todeta suomalaisten ulkoilevan kaikkiaan jopa 1 miljardia kertaa vuodessa.
- Syksyllä 2022 julkaistun EU:n liikuntatutkimuksen mukaan suomalaiset ovat EU:n liikkuvinta ja ulkoilevinta kansaa; 66 prosenttia suomalaisista harrastaa ulkoilua.
 - Luken tutkimuksessa kysyttiin ”Ulkoiletko?”, kun EU:n tekemässä tutkimuksessa kysyttiin ”Harrastatko ulkoilua?”, mistä tulosten ero syntyy.
 - EU:n liikuntatutkimuksen tuloksista voit lukea tarkemmin [täältä](#).

TAVOITTEET

- 1 Edistetään ulkoilun olosuhteita
- 2 Tuetaan ulkoilua ja sen olosuhteita riittävällä rahoituksella
- 3 Huolehditaan yhdyskuntasuunnittelulla monipuolisen ulkoilun mahdollisuuksista ja vapaista rannoista
- 4 Tehdään yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueiden ja yhdistysten kesken ihmisten ulkoilun edistämisessä ja liikkeen lisäämisessä
- 5 Tuetaan perheitä ulkoilemaan

1. EDISTETÄÄN ULKOILUN OLOSUhteITA

- Ulkoiluun kohdistuvaan erittäin suureen kysyntään tulee vastata riittäväillä ja laadukkailla ulkoilun olosuhteilla.
- Kuntien tulee pitää olemassaolevat ulkoilun olosuhteet kunnossa, sekä kehittää ja rakentaa uusia ulkoilun olosuhteita.
- Kunnassa on tärkeää kartoittaa mille ulkoilun olosuhteille on eniten kysyntää ja kohdistaa sen mukaan olosuhteiden kehittämistä.
- Ulkoilun olosuhteiden edistämisessä tulee huolehtia eri ulkoilulajien ja omaehtoisen ulkoilun tarpeista, huomioiden monipuolisuus, yhdenvertaisuus, saavutettavuus, esteettömyys ja ympäristövastuullisuus.
- Suomen Ladun sivuilla on paljon tietoa, mistä saa apua ja tukea ulkoilun olosuhteiden edistämiseen; sivuilta löytyvät mm. tietoa reittien kehittämiseen, sopimus pohja ulkoilureittien perustamiseen, sekä linkkejä rahoittajien sivuille.
 - Suomen Ladun vaikuttamissivut löytyvät [täältä](#).

2. TUETAAN ULKOILUA JA SEN OLOSUhteITA RIITTÄVÄLLÄ RAHOITUKSELLA

- Kuntien tulee osoittaa omaa rahoitusta ja hakea ulkopuolista rahoitusta ulkoilun olosuhteiden edistämiseksi.
- Valtio leikkaa avustuksia liikuntapaikkojen rakentamisesta, siksi kuntien on tulevalle vaalikaudella erityisen tärkeää panostaa ulkoilun olosuhteisiin.
 - Ulkoilun olosuhteisiin panostamisen panos-tuotos-suhde on erityisen hyvä, koska ulkoilun olosuhteiden kysyntä on suurta ja niiden rakentaminen ja ylläpitäminen on suhteellisesti varsin edullista.
- Ulkopuolisen rahoituksen hakemisessa kuntien on hyvä hakea kumppanuuk-sia, kuten paikallisten yhdistysten kanssa.
 - Ulkoilulle rahoitusta myöntäviin tahoihin voi perehtyä [täältä](#).
- Kuntien tulee tukea ulkoilua ja liikuntaa edistävien yhdistysten toimintaa pitkäjänteisesti monivuotisin yleisavustuksin.
- Kunnissa tulee selkeästi osoittaa vastuutaho, joka kunnassa vastaa ulkoilun ja sen olosuhteiden edistämisestä ja rahoittamisesta.

3. HUOLEHDITAAN YHDYSKUNTASUUNNITTELULLA MONIPUOLISEN ULKOILUN MAHDOLLISUUKSISTA JA VAPAISTA RANNOISTA

- Yhdyskuntasuunnittelulla tulee turvata riittävät monipuolisen ulkoilun mahdollistavat viher- ja ulkoilualueet.
 - Erityisen tärkeitä ovat ulkoiluun osoitetut alueet, joissa on mahdollista toteuttaa monipuolisen ulkoilun tarvitsemia rakenteita.
- Lähiluonto, kuten kotien läheiset metsät ja puistot, tulee turvata ja edistää tärkeinä jokapäiväisen ulkoilun paikkoina.
 - LVV13 -tutkimuksen mukaan suomalaisten lähivirkistyskerroista lähes kolmasosa (30,3 %) sijaitsee korkeintaan 300 metrin päässä lähiluonnossa ja yli neljä viidesosaa (84,8 %) sijaitsee korkeintaan 10 kilometrin säteellä.
- Hyvällä yhdyskunta ja -reittisuunnittelulla on mahdollista edistää sekä monipuolisen ulkoilun olosuhteita että luonnon monimuotoisuutta.
- Kuntien tulee edistää yhdyskuntasuunnittelua, joka mahdollistaa vesistöjen virkistyskäytön, sekä vapaan liikkumisen ja harrastamisen vesillä ja rannoilla.
 - Myös kanoottien ja muiden pienveneiden säilytys-, vesillelasku- ja rantautumispaikoille on jätävä tilaa.
- Vapaiden rantojen määrä vähenee nopeimmin siellä, missä valtaosa väestöstä asuu. Asutuskeskusten lähirannat on tämän vuoksi rauhoitettava enemmältä rakentamiselta ja yksityistämiseltä ja varattava ne yhteiseen käyttöön.
 - Lähirantojen saavutettavuuden turvaaminen edistää myös luontosuhteen vahvistamista ja tukee samalla luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.
- Lähirannoille on varmistettava esteetön kulku, lähirantojen ja vesistöjen tulee olla myös autottomien ja veneettömien, sekä ikäihmisten ja koululaisten saavutettavissa.

4. TEHDÄÄN YHTEISTYÖTÄ KUNTIEN, HYVINVOINTIALUEIDEN JA YHDISTYSTEN KESKEN IHMISTEN ULKOILUN EDISTÄMISESSÄ JA LIIKKEEN LISÄÄMISESSÄ

- Kuntien tulee osallistaa ulkoilu- ja liikuntayhdistyksiä ulkoilun ja liikunnan edistämistyössä, kuten ulkoilu- ja liikuntapaikkarakentamisessa.
- Kuntien hyvinvoinnin edistämistyössä tulee luoda yhteistyömalleja kunnan, hyvinvointialueen, sekä ulkoilun, liikunnan ja sote-sektorin toimijakentän välillä, esimerkiksi seurafoorumi tai yhdistysten ja liikuntatoimen yhteiskokoukset, sekä kumppanuudet mm. kuntalaisten liikuttamisessa ja tapahtumien järjestämisessä.
 - [Metsähotellit](#) ovat hyvä esimerkki käytännön kumppanuudesta.
- Ulkoilu ja liikkuminen, mukaan lukien soveltava liikunta, nostetaan koko kunnan yhteiseksi asiaksi, sekä poikkihallinnollisesti kaikkia toimialoja ohjaaviin asiakirjoihin (mm. strategia, hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus).

5. TUETAAN PERHEITÄ ULKOILEMAAN

- Kuntien tulee tukea perheiden ulkoilu- ja liikuntatottumuksia mm. aktiivisella tiedottamisella olosuhteista ja liikkumisen mahdollisuuksista sekä eri toimijoiden välisellä koordinoitulla yhteistyöllä.
- Kuntien tulee tukea ja järjestää säännöllisesti ohjattua perheiden ulkoilua, liikuntaa ja tapahtumia, sekä varmistaa perheiden toiminnan ohjaajien saavuus ja osaaminen.
- Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa kuntien tulee edistää lasten ja nuorten luontoyhteyttä, luonnossa liikkumista, sekä ymmärrystä planetaarisesta hyvinvoinnista osana aktiivista ulkoilua yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Tuetaan vapaaehtoistyötä ja huomioidaan perheiden toiminnan rooli yhdistyksen voimavarana.

HANKKEET

Näitä Suomen Ladun hankkeissa syntyneitä oppaita ja muuta materiaalia kannattaa hyödyntää jäsenyhdistyksissä erityisesti ulkoilun olosuhteiden edistämiseksi:

- Kesällä 2022 alkaneessa talvireittihankkeessa laadittiin opas muuhun kuin hiihtoon tarkoitettujen talvireittien laatimiseen, sekä testattiin kävijälaskureita.
 - Keväällä 2023 julkaistun oppaan talvireittien laatimiseen voit lukea [täältä](#).
- Kesällä 2023 alkaneessa talviuintihankkeessa kehitettiin uusia ja olemassa olevia talviuintipaikkoja.
 - Marraskuussa 2024 julkaistun oppaan talviuintipaikkojen kehittämiseen voit lukea [täältä](#).
- Kesällä 2024 alkaneessa maastopyöräilyhankkeessa tuotetaan kansallinen vaativuusluokitusmalli, joka julkaistaan vuoden 2025 aikana.
 - Hanke toteutetaan yhdessä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hankkeen kanssa. Hankkeiden lopputuloksena syntyvä opas maastopyöräilyreittien vaativuusluokitteluun ja kehittämiseen julkaistaan kokonaisuudessaan vuoden 2026 alkupuolella.
 - Maastopyöräilyhankkeesta voit lukea [täältä](#).
- Aikaisemmat hankkeet löytyvät täältä: [Päättäneet hankkeet - Suomen Latu](#)
 - Erityisesti kannattaa tutustua PyöräPolku – maastopyöräilyn olosuhdehankkeeseen, josta voit lukea [täältä](#).

KUTSU PÄÄTTÄJÄ ULOS -TILAISUUDET

- Hyvä tapa viestiä Suomen Ladun kuntavaalitavoitteista on järjestää Kutsu päättäjäksi ulos -tilaisuus, joista voi lukea [täältä](#).
 - Suomen Latu suosittelee pitämään kuntavaalilähtöisiä Kutsu päättäjäksi ulos -tilaisuuksia kevättalvella helmi-huhtikuussa ennen vaalipäivää.
- Kutsu päättäjäksi ulos -tilaisuudet kannattaa järjestää sellaisena kuin se jäsenyhdistyksessä tuntuu luontevimmalta; yhtä yksittäistä tapaa ei ole.

MUUTA

- Jäsenyhdistysten on hyvä muistaa, että jos kalenterivuoden aikana on yli viisi vaikuttamistoimintaa sisältävää yhteydenottoa eduskunnan tai ministeriöiden edustajiin, tulee yhdistyksen ilmoittaa tiedot [avoimuusrekisteriin](#).
- Urheilu- ja liikuntayhteisön kunta- ja aluevaalitavoitteet löytyvät [täältä](#), jäsenyhdistykset voivat hyödyntää myös näitä vaalivaikuttamisessaan.
- Jäsenyhdistysten kuntavaalivaikuttamiseen saat tukea ja apua Suomen Ladun yhteiskuntasuhteiden erityisasiantuntija Hannu Tiusaselta (hannu.tiusanen@suomenlatu.fi, puh. 044 493 8469).